

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма „Українська мова та література”

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти – другий магістерський

Філологічний факультет

Мова навчання – українська

Розробники: д. філол. н., доцент Колесник Наталія Степанівна

Профайл викладача (-ів) Дайте лінк на профайл викладача, або викладачів курсу
(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача (-ів))

Контактний тел. 0372- 58-48-00

E-mail: n.kolesnyk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=515>

Консультації Онлайн-консультації: четвер 15.00.

Очні консультації: за попередньою домовленістю
(вівторок та середа з 14.30 до 15.30).

1. Курс "Загальне мовознавство" має велике пізнавальне і світоглядне значення: узагальнює теоретико-лінгвістичні знання фахівців-філологів, розширює їхню загальну мовознавчу підготовку, поглиблює розуміння важливості мови в організації життєдіяльності людини та суспільства, механізмів мовної концептуалізації й категоризації, умов і принципів комунікації; сприяє розумінню умов та принципів комунікації, застосуванню у процесі комунікативної діяльності різних типів обробки інформації (реферування, есе, презентація тощо).

2. Мета навчальної дисципліни: узагальнити і поглибити знання студентів з попередньо вивчених лінгвістичних дисциплін про походження мови, особливості її структури (мовні рівні), закономірності розвитку і функціонування в її багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою з урахуванням методів дослідження та опису мови, а також здобутків лінгвістики впродовж її тривалого розвитку. Сприяти поліпшенню підготовки майбутнього філолога до самостійної творчої роботи у сфері освіти, науки, культури, засобах масової інформації тощо.

3. Пререквізити: „Вступ до мовознавства”, „Сучасна українська літературна мова”, „Українська діалектологія”, „Історія української літературної мови”, „Основи мовознавчих досліджень”, „Підготовка наукового дослідження”, „Методологія та організація наукових досліджень”, „Історія лінгвістичних учень”, „Порівняльна граматики слов'янських мов”.

4. Результати навчання.

Компетенції:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК-12. Здатність чітко визначати й ідентифікувати мовознавчі напрями та школи; виокремлювати та кваліфікувати наукові проблеми в галузі лінгвістики.

ПР-6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПР-7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПР-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПР-10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПР-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПР-21. Аналізувати й порівнювати лінгвістичні явища в українській та слов'янських мовах, характеризувати основні проблеми; критично оцінювати отриману інформацію й предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, застосовувати отримані знання у власних лінгвістичних дослідженнях або при аналітичному реферуванні джерел.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- загальні теоретичні положення мовознавства;
- термінологію загального мовознавства;
- загальні особливості мови як людського засобу спілкування, основні теорії про сутність і функціонування мови в суспільстві, зв'язок мови і мислення;
- історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, уміти їх критично осмислювати;
- історію формування найважливіших лінгвістичних методів і методик;

вміти:

- виокремлювати та кваліфікувати наукові проблеми в галузі лінгвістики;
- вміло використовувати найважливіші лінгвістичні методи та методики для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності;
- критично оцінювати отриману інформацію, предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, грамотно осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- застосовувати отримані знання при аналітичному реферуванні джерел, а також у власних лінгвістичних дослідженнях, обираючи оптимальні шляхи аналізу різноманітного мовного матеріалу під час наукового дослідження мови;
- створювати презентації на одну із запропонованих мовознавчих тем, щоб закріпити свої навички при науковому викладанні лінгвістичних питань;
- формувати здатність бути критичним і самокритичним.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни		Загальне мовознавство											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна	1	2	5	150		30	15				105		іспит
Заочна	1	2	5	150		8	4				138		іспит

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 1. Теорія мови.												
Тема 1. Мовознавство як наука.	8	2				6	8	2					6
Тема 2. Знакова природа мови.	8	2				6	8						8
Тема 3. Мова і мислення.	9	2				7	9						9
Тема 4. Мова і мовлення.	8	2				6	8						8
Разом за ЗМ1	33	8				25	33	2					31
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 2. Структура і система мови.												
Тема 1. Структура і система мови. Рівні мови й одиниці мови. Система і норма.	10	2	2			6	10	2	2				6
Тема 2. Фонологічна система мови.	10	2	2			6	10						10
Тема 3. Граматична система мови.	10	2	2			6	10						10
Тема 4. Лексико-семантична система	10	2	2			6	10						10

мови.												
Тема 5. Проміжні рівні мови.	10	2	2			6	10					10
Разом за ЗМ2	50	10	10			30	50	2	2			46
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 3. Мова, суспільство, культура.											
Тема 1. Суспільна природа мови.	9	2				7	9					9
Тема 2. Мова, нація, держава.	11	2	2			7	11	2				9
Тема 3. Мова і культура.	11	2	2			7	11		1			10
Тема 4. Причини, види, темпи мовних змін.	10	2	1			7	10		1			9
Разом за ЗМ 3	41	8	5			28	41	2	2			37
Теми лекційних та практичних занять	Змістовий модуль 4. Методологія мовознавства.											
Тема 1. Традиційні методи дослідження мови.	10	2				8	10	1				9
Тема 2. Новітні методи дослідження мови.	16	2				14	16	1				15
Разом за ЗМ 4.	26	4				22	26	2				14
Усього годин	150	30	15			105	150	8	4			138

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	Написання есе на тему „Специфіка мовного знака. Своєрідність мови як знакової системи”.
2	Підготовка реферату на тему „Паралінгвістика і паракінесика”.
3	Презентація, присвячена проблемі „Психофізичні основи зв'язку мови і мислення”.
4	Написання есе на тему „Системні й несистемні явища в мові”.
5	Презентація, присвячена проблемі „Своєрідність фонологічної системи української мови ”.
6	Підготовка реферату на тему „Соціолінгвістика, її предмет, завдання і проблеми”.
7	Написання есе на тему „Залежність стану мови від стану

	суспільства”.
8	Підготовка усного повідомлення на тему „Синергетика”.
9	Презентація на тему „ Описовий метод у мовознавстві ”.
10	Презентація на тему „ Порівняльно-історичний метод ”.
11	Презентація на тему „ Метод лінгвістичної географії ”.
12	Презентація на тему „ Зіставний метод ”.
13	Презентація на тему „ Структурний метод ”.
14	Підготовка реферату на тему „Поняття дискурсу”.
15	Написання есе на тему „Концепт vs. поняття”
16	Презентація, присвячена проблемі „Відкритість і динамічність лексико-семантичної системи української мови та проблеми культури мовлення ”.
17	Написання есе на тему „Залежність стану мови від стану суспільства. Роль сучасних мовців у розбудові української мови”.
18	Підготовка реферату на тему „Міжнародні мови як засіб комунікації в багатомовному світі”.
19	Презентація на тему „ Про мову як найважливішу етнічну ознаку”.
20	Написання есе на тему „Застосування соціолінгвістичних методів під час вивчення проблеми білінгвізму та його впливу на сучасну молодь”.
	Презентація Підготовка реферату Написання есе

ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, презентація) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту.

Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 60 балів, мінімум 35 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (зокрема й на лекційних), активність студента під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

Студент, який не набрав 35 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).

Оцінку „А” („відмінно”) заслуговує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання, за повне (90-100 балів) володіння програмовим матеріалом курсу, вміння повно і точно описати особливості структури мови, закономірності розвитку і її функціонування в багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою з урахуванням методів дослідження та опису мови, а також здобутків лінгвістики впродовж її тривалого розвитку.

Оцінку „В” („добре”) отримує студент, який засвоїв навчально-програмовий матеріал у достатньому обсязі (80–89 балів), успішно виконав передбачені програмою завдання, засвідчив систематичний характер знань із дисципліни, але при конкретному аналізі допускає незначні неточності.

Оцінку „С” („добре”) ставимо за порівняно повне і загалом правильне висвітлення студентом основних питань курсу (70–79 балів), знання та вміння викласти тему, однак у відповідях студент допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння студентом теоретичного і практичного матеріалу.

Оцінки „D” („задовільно”) заслуговує студент, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі (60-69 балів), необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, однак допускає у відповідях поодинокі грубі помилки.

Оцінку „E” („задовільно”) ставимо за відповіді, які хоч і свідчать про деяке знання студентом програмового матеріалу (50-59 балів), однак це знання є неповним, поверховим, студент не зовсім точно трактує поняття і терміни, допускає неточності при викладі матеріалу; загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.

Оцінку „FX” („незадовільно”) ставимо студентів, у знаннях якого є прогалини (35-49 балів), який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не володіє науковою термінологією, не

зовсім розуміє значення конкретних теоретичних і практичних питань, який, однак, прагне покращити свої знання.

Оцінку „F” („незадовільно”) отримує студент, який набрав менше 35 балів, за неправильні або надто приблизні відповіді на поставлені запитання; обсяги теоретичних знань і практичних навичок такого студента недостатні для виконання фахових обов'язків, тобто він не спроможний продовжити навчання чи приступити до професійної діяльності після закінчення вищого навчального закладу без додаткових занять з цієї дисципліни.

Критерії оцінювання рефератів та доповідей

Оцінювання реферату відбувається з урахуванням трьох параметрів: 1) обсяг; 2) якість написання; 3) якість виголошеної на його основі доповіді.

Оцінка „відмінно” ставиться за реферат, який має обсяг 10 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яку в ньому розглянуто, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики.

Оцінка „добре” ставиться за реферат, який має обсяг до 8-10 сторінок; тема реферату викладена доволі повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки; виголошення доповіді відповідає всім правилам риторики, але може мати поодинокі огріхи (неправильне наголошування, або темп мовлення, або часом невідповідне інтонування тощо).

Оцінка „задовільно” ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

Критерії оцінювання есе

Мета написання есе полягає в перевірці успішності засвоєння студентами проблем та категоріального апарату мовознавства, уміння використовувати отримані теоретичні знання для критичного аналізу лінгвістичних явищ і процесів, що відбуваються в суспільстві.

В есе повинні бути висвітлені наступні питання:

- теоретичний зміст проблеми з точки зору різних підходів;
- соціальний зміст проблеми, що пояснює посилену увагу до неї в сучасному освітянському просторі, або, навпаки, відсутність такої уваги;
- перспективи вирішення проблеми.

Оцінка „відмінно” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично.

Оцінка „добре” ставиться за есе, у якому проблему розглянуто різнобічно, послідовно, критично, але допущено певні помилки або неточності під час критичного аналізу.

Оцінка „задовільно” ставиться за есе, у якому проблема розглянута поверхово.

Критерії оцінювання презентацій

Оцінювання презентації за наслідками її створення та представлення (виступу).

Оцінка „відмінно” ставиться за презентацію, яка відповідає змісту темі дослідження; хід дослідження представлений точно і логічно; тему розкрито повно й різнобічно; дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи й орфографічного стандарту; наявні електронний (на зовнішньому носіїві CD-RW або DVD-RW) та роздрукований кольоровий роздавальний матеріал презентації.

Оцінка „добре” виставляється за наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.

Оцінка „задовільно” виставляється за наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.

Оцінка „незадовільно” виставляється через повну невідповідність вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Більш детально щодо вимог до створення й оформлення презентацій див. за посиланнями:

<https://studfile.net/preview/2496154/page:47/>

https://www.internat2.edu.kh.ua/Files/downloads/000posibnyk_powerpoint.pdf

https://www.businesslaw.org.ua/вимог_до_презентації/

7. Методи навчання.

Лекції із застосуванням презентацій, лекції-діалоги, дискусії, практичні заняття.

Самостійна робота пошукового характеру, що передбачає розв'язання проблемних завдань, аргументування та узагальнення; інтерактивні методи (опрацювання дискусійних питань), метод вправ, методи стимулювання та мотивації навчання (дискусії, обговорення, аналіз конкретних ситуацій). Методи планомірного формування розумових дій і понять: рефлексія, аналіз, планування.

Методи за логікою руху змісту навчального матеріалу: дедуктивні (від загального до часткового) та індуктивні (від конкретного до загального). Пошуковий, дослідницький, проблемний методи. Словесні, монологічні та діалогічні методи (розповідь, пояснення, інформаційна лекція, бесіда, дискусія, постановка проблеми та її вирішення).

Форми і методи контролю роботи студентів та їх знань

Контрольні заходи передбачають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірити рівень підготовленості студента, а також сконтролювати результати самостійної роботи студентів та рівень виконання індивідуальних завдань (написання та виголошення рефератів, підготовка презентацій). Передбачено такі форми і методи поточного контролю:

- опитування на практичних заняттях для перевірки результатів опрацювання лекційного матеріалу;
- перевірка самостійної роботи;
- проведення індивідуальних консультацій як для окремих студентів, так і груп студентів;

Оцінюючи знання студентів під час практичних занять, викладач послуговується такими критеріями:

- рівень розуміння, ступінь засвоєння теоретичних понять та фактичного матеріалу;
- обізнаність з основною та додатковою літературою до теми;
- уміння логічно, послідовно викладати матеріал;
- уміння узагальнювати інформацію під час виступів в аудиторії;
- загальна грамотність, логічність і чіткість відповіді.

Розподіл балів, які отримують студенти (екзамен)

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3-4				40	100	
T1	T2	T3-4	T5	T5-6	T7	T8-9	T10	T11	T12	T13			T14-5
	5	10		5		10		10	5	5			10

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Усне опитування, виконання вправ, індивідуальне навчально-дослідне завдання (реферат, есе, презентація), тестування.

9. Рекомендована література

Основна

1. Алефиренко Н.Ф. Современные проблемы науки о языке. – М.: Флинта: Наука, 2005. 416 с.
2. Бацевич Ф.С. Духовна синергетика рідної мови. – Київ, 2009. – 192 с.
3. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. – К.: «Академія», 2008. – 240 с.
4. Гируцкий А.А. Общее языкознание. – Минск: ТетраСистемс, 2003. – 304 с.

5. Гречко В.А. Теория языкознания. – М.: Высш. Шк., 2003. – 375 с.
6. Загальне мовознавство в тестах для бакалаврів: [навч. посіб.] / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. Івана Франка; [уклад.: Космеда Т. А. та ін. ; за заг. ред. Т. А. Космеди]. – Дрогобич, 2013. – 158 с.
7. Зубкова Л.Г. Общая теория языка в развитии – М.: Изд-во РУДН, 2003. – 472 с.
8. Кириченко Г.С., Кириченко С.В., Супрун А.П. Нариси загального мовознавства. – Ч.1: Мова, її будова та функції в суспільстві. – К.: ВД „Ін Юре”, 2008. – 168 с.; Ч. II: Основні етапи розвитку науки про мову. – К.: ВД „Ін Юре”, 2008. – 234 с.
9. Кодухов В.И. Общее языкознание. – М.: Высш. Шк., 2003. – 1974. – 303 с.
10. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К.: «Академія», 2006. – 464 с.
11. Семчинський С.В. Загальне мовознавство. К.: Вища школа, 1988. – 328 с.
12. Скаб М. С. Загальне мовознавство : тести. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 88 с.
13. Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота: навч. посібник. – К.: Знання, 2012. – 335 с.
14. Хроленко А.Т., Бондалетов В.Д. Теория языка. – М.; Флинта: Наука, 2006. – 528 с.
15. Grzegorzczukowa R. Wstęp do językoznawstwa. – Warszawa: WN PWN, 2008. – 210 s.
16. Lachur Cz. Zarys językoznawstwa ogólnego. – Opole: UO, 2004. – 320 s.
17. Lucznski E., Mackiewicz J. Jezykoznawstwo ogolne. – Gdansk, WUG, 2006. – 146 s.
18. Stalmaszczyk P. Metodologie językoznawstwa. Od diachronii do panchronii. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2018.
19. Stalmaszczyk P. Metodologie językoznawstwa. Podstawy teoretyczne : Podręcznik akademicki. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2013. – 299 s.

Додаткова

1. Академік Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство : (зб. наук. пр. до 90-річчя з дня народж.) / [редкол.: О.Ткаченко (голова), С. Єрмоленко, Г. Зимовець]. – К. : Вид. дім Д. Бураго, 2012. – 278 с.
2. Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влияние на духовное развитие человечества // Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1984. – С. 37-301.
3. Зарубежная лингвистика. – М., 1999.
4. Звегинцев В.А. История языкознания 19 и 20 ст. в очерках и извлечениях. – М., 1964.
5. Німчук В.В. Мовознавство на Україні в XIV-XVII ст. – К., 1980.
6. Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. – М., 1993.
7. Сучасні технології лінгвістичних досліджень : навч. посіб. / О. Л. Семотюк ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2011. – 149 с.
8. Франчук В. Ю. Олександр Опанасович Потебня. Сторінки життя і наукової діяльності / В. Ю. Франчук ; НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. - К. : Вид. дім Д. Бураго, 2012. – 375 с.
9. Шевельов Ю. В. Портрети українських мовознавців / Ю. В. Шевельов ; Українська Вільна Академія Наук у США, Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". – К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. – 131 с.

Словники

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. – М., 1966.
2. Вахек И. Лингвистический словарь Пражской школы. – М, 1964.
3. ГаничД. І, Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. - К., 1985.
4. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В. Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990.
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, Довкілля. - К., 2006.
6. Темп З. Словарь американской лингвистической терминологии. - 1964.

7. Українська мова : енциклопедія ; 2-е вид., випр. і доп. / ред. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. – Київ, 2004. 824 с.
8. Філософський словник. – К, 1986.
9. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енцикл. Словник для фахівців з теоретичних гуманітарних дисциплін та гуманітарної інформатики. – К: Артк, 1998.

6. Інформаційні ресурси

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Мовознавство>
<ftp://ftp.vblack.org.ua/other/Ukrayns'ka%20mova/Knigi/Pidruchniki/Zagal'ne%20movoznavstvo.%20M.Kochergan.doc>
<http://mirknig.com/2012/01/04/zagalne-movoznavstvo.html>
http://books.google.com/books/about/Загальне_мовознавств.html?id=OSXVAAAAMAAJ
http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21CNR=20&Z21ID=
<https://www.ulif.org.ua/>
<https://litera-ua.livejournal.com/1585.html>
<http://inmo.org.ua/library.html>
<http://inmo.org.ua/jm/архив-zhurnal.html>
<http://www.inmo.org.ua/svr/anons-zaxistiv.html>
http://katarzyna.klessa.pl/?page_id=2787

Питання для самоконтролю та іспиту з дисципліни

1. Предмет мовознавства. Зміст і основні завдання загального мовознавства.
2. Місце мовознавства в системі наук.
3. Знакова природа мови. Поняття про мовний знак та його специфіка. Своєрідність мови як знакової системи.
4. Проблема співвідношення мови і мислення. Внутрішнє мовлення і мислення.
5. Проблема мови і мовлення (історія питання). Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення.
6. Система і структура мови. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між одиницями мови.
7. Структура мови. Основні і проміжні рівні мови. Розділи мовознавства.
8. Фонологія як наука. Історія фонології. Основні поняття фонології.
9. Фонологічні школи.
10. Граматика як наука. Основні поняття граматичної теорії (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія).
11. Морфологічний рівень структури мови.
12. Частини мови, принципи їх вирізнення. Явища взаємо переходу між частинами мови.
13. Синтаксичний рівень структури мови. Одиниці синтаксичного рівня.
14. Сучасні синтаксичні теорії. Синтаксис частин мови і синтаксис речення.
15. Лексико-семантична система мови. Парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні відношення у лексико-смантичній системі мови.
16. Морфологічний проміжний рівень мови.
17. Словотвірний проміжний рівень мови.
18. Фразеологічний проміжний рівень мови.
19. Суспільна природа мови. Функції мови.
20. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми.
21. Розвиток мови і розвиток суспільства.
22. Мова як найважливіша етнічна ознака. Мова, нація і держава.
23. Мовна політика.

24. Мова і культура.
25. Соціолінгвістика. Її предмет, завдання і проблеми.
26. Інтерлінгвістика як галузь мовознавства. Штучні мови.
27. Розвиток мови. Синхронне та діахронне вивчення мови.
28. Зовнішні та внутрішні причини мовних змін.
29. Специфіка розвитку різних рівнів структури мови. Темпи мовних змін.
30. Методи дослідження мови. Загальна характеристика і класифікація.
31. Описовий метод.
32. Порівняльно-історичний метод.
33. Метод лінгвістичної географії.
34. Зіставний метод.
35. Структурний метод та його різновиди.
36. Соціолінгвістичні та психолінгвістичні методи.
37. Застосування математичних методів у мовознавстві.
38. Сучасні мовознавчі напрями (когнітивна лінгвістика, лінгвістика тексту, комунікативна лінгвістика тощо).